

first quarter of 2017”, available at: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=47356006> (access date March 17, 2018).

14. Official site of the National Bank of Ukraine, “Annual Report of the National Bank of Ukraine for January 2018”, available at: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=63442010> (access date March 17, 2018).

15. Official site of the Organisation for Economic Cooperation and Development, *Inflation (CPI)*, available at: <http://www.data.oecd.org/price/inflation-cpi.htm> (access date March 17, 2018).

16. Official site of the European Commission, *Key indicators for the euro area – Archive*, available at: http://www.ec.europa.eu/economy_finance/db_indicators/key_indicators/archive_en.htm (access date March 17, 2018).

17. Kuznetsov, A.V. (2017), *Regulirovaniye inflyatsii v usloviyakh sotsialno-ekonomicheskikh disbalansov* [Regulation of inflation in conditions of social and economic divisions], IMEMO RAN, Moscow, Russia.

Стаття надійшла до редакції 02.04.2018 р.

Рецензент: д.е.н., професор Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету О.В. Гончаренко

УДК 338.58:65.014
JEL Classification O 320, H 210

**Чижишин О.І.,
канд. екон. наук, доцент кафедри
фундаментальних та спеціальних дисциплін,
Чортківський навчально-науковий інститут
підприємництва і бізнесу,
Тернопільський національний економічний університет**

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ПОДАТКОВИЙ АСПЕКТ

**Chzhyshyn O.I.,
cand.sc.(econ.), associate professor at the department
of basic sciences and special disciplines,
Chortkiv Educational and Scientific Institute
Entrepreneurship and Business of
Ternopil National Economic University**

PROBLEMATIC ISSUES OF INNOVATION ACTIVITY IN UKRAINE: THE TAX ASPECT

Постановка проблеми. В умовах конкурентного середовища інноваційна діяльність суб'єктів господарювання є важливим інструментом укріплення і розширення їх позицій на ринку. Реалізація інноваційних проектів, крім того, може стати запорукою активізації зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Більшість сучасних вітчизняних та зарубіжних науковців зазначає, що постійне впровадження інновацій в усі сфери фінансово-господарської діяльності є основною умовою досягнення конкурентних переваг підприємства на світовому ринку. Особливо актуальне питання інновацій для нашої держави тепер, коли внаслідок підвищення цін на енергоресурси собівартість продукції більшості промислових підприємств постійно зростає, в результаті чого відбувається втрата конкурентних переваг вітчизняних товаровиробників.

Про проблематику дослідження інноваційної діяльності свідчить рівень її розгляду в наукових працях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Економічну сутність і виробничу необхідність інноваційної діяльності та її стимулювання на підприємстві досліджують і визначають у своїх працях вчені Андрушків Б.М., Дорошкевич К.О. і Маслак О.О. [1-2], які вносять власні твердження у

визначення інновації, як економічної дефініції та порівнюють їх суперечності, що виникають на законодавчому рівні.

Вплив інноваційних чинників на ефективність виробництва та його конкурентоспроможність на світовому рівні досліджують у своїх працях Михайловська О. В. [3]. Желізняк Р. Й. досліджує проблеми розвитку науково-технічного прогресу в Україні і визначає причини його гальмування.

Дослідження вчених стали основою подальшого дослідження проблем та формування висновків і пропозицій щодо удосконалення обліку і податкового стимулювання інноваційної діяльності. Проте, необхідно відмітити, що зарубіжний досвід його формування і використання на підприємстві представляє значний інтерес у теоретичному і практичному плані, однак вивчення вітчизняними теоретиками і практиками має максимально враховувати особливості розвитку і становлення економіки України на сучасному етапі.

Постановка завдання. Метою статті є теоретичне обґрунтування і розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення та стимулювання інноваційної діяльності підприємства як цілісної системи, а також визначення напрямків вирішення проблем активізації інноваційної діяльності підприємств України для здійснення успішних ринкових реформ з врахуванням досвіду розвинутих країн з пільгового оподаткування інноваційної діяльності, який має стати базовим принципом для реалізації державної політики, спрямованої на запровадження інноваційної моделі структурної перебудови та зростання економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Прагнення України стати повноцінним членом міжнародної торгової системи вимагає відповідності світовим вимогам і стандартам. Зрозуміло, що необхідність інноваційного шляху розвитку в Україні не підлягає сумніву. При чому, вже зроблено вагомі кроки: розроблено і прийнято відповідну законодавчу базу, створено законодавчі передумови для функціонування ринку венчурного капіталу, розвивається мережа інноваційних структур, діють численні програми підтримки окремих проектів. Тим не менш інновації ще не стали визначним фактором вітчизняної економіки

Очевидним і зрозумілим є те, що вирішення проблем активізації інноваційної діяльності підприємств – головна запорука здійснення успішних ринкових реформ. Крім того, досвід розвинутих країн свідчить, що вихід з економічної кризи неможливий без активізації інноваційної діяльності. Стан економіки держави, а отже, її майбутнє визначають високотехнологічні підприємства, які створюють нові продукти й послуги. Основою стратегічного курсу України, його базовим принципом має стати реалізація державної політики, спрямованої на запровадження інноваційної моделі структурної перебудови та зростання економіки. Наявний інтелектуальний та науково-технічний потенціал дає підстави на це розраховувати.

Б.М. Андрушків визначає інноваційну діяльність як сукупність науково-дослідних, прикладних, експериментальних робіт, необхідних для створення інновацій; робіт, пов'язаних із створенням дослідних та серійних зразків нової продукції та технологій, з сертифікацією і стандартизацією інноваційних продуктів; з проведенням маркетингових досліджень і організацією ринків збуту інноваційних продуктів; всі види посередницької діяльності і інші види робіт, що взаємопов'язані в єдиний процес з метою створення і поширення інновацій [1, с. 24].

За визначенням О.О. Маслака, інноваційна діяльність – це процес, спрямований на втілення результатів наукових досліджень та розробок, або інших науково-технічних досягнень у новий чи удосконалений продукт, який реалізується на ринку, у новий або удосконалений технологічний процес, який використовується у практичній діяльності. При цьому виділяється, що інноваційна діяльність може здійснюватися спеціалізованими науково-дослідними організаціями, як основний вид діяльності, спрямований на розробку нових продуктів для продажу на ринку інноваційних технологій. Разом з тим, багато підприємств здійснюють удосконалення продуктів за допомогою створення власних підрозділів НДДКР [2, с. 271].

Вплив інноваційного чинника на виробництво сьогодні є радикальним і комплексним. Надзвичайно велика вигода провідних фірм від інноваційної діяльності обумовлена тим, що вони під гаслом експорту новітніх технологій насправді передають тільки не дуже ефективні та застарілі технології. Справді, інновації, а значить і наука, що їх продукує, сьогодні набагато менш доступні, ніж найцінніші природні ресурси. Причиною є те, що ними володіють лише високорозвинуті країни, що дає змогу їм, по суті, утримувати монопольне становище і, таким чином, привласнювати надприбуток. Варто наголосити, що саме володіння інноваціями, котрі є стимуляторами розвитку підприємства, забезпечує перемогу у конкурентній боротьбі [3, с. 103].

Методологічні та практичні засади інноваційної діяльності промислових підприємств в умовах перехідного періоду потребують детального опрацювання, оскільки зарубіжний досвід у цій сфері не може бути адаптований в Україні без урахування особливостей розвитку вітчизняної економіки.

Відповідно до Закону України „Про інноваційну діяльність”, інновації – це новостворені і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують

структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери, забезпечують економію витрат чи створюють умови для такої економії [4].

Інновації є основним об'єктом інноваційної діяльності, що представляє собою діяльність, яка спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг.

Особливість інноваційної діяльності як одного з різновидів підприємницької діяльності полягає в тому, що вона є діяльністю підвищеного ризику порівняно зі звичайним підприємництвом. Такий ризик обумовлений новизною, творчим характером науково-технічної роботи, можливістю отримання як позитивного, так і негативного результату.

Суб'єктами інноваційної діяльності можуть бути фізичні і (або) юридичні особи України, фізичні і (або) юридичні особи іноземних держав, особи без громадянства, об'єднання цих осіб, які провадять в Україні інноваційну діяльність і (або) залучають майнові та інтелектуальні цінності, вкладають власні чи запозичені кошти в реалізацію в Україні інноваційних проектів.

Реалізації інноваційної діяльності підприємств в значній мірі сприяє інноваційна політика держави, що насамперед базується на створенні сприятливого інвестиційного клімату, а також формуванні дієвих структур для її реалізації і налагодження ефективного механізму взаємодії між ними, тобто формування сприятливих умов для функціонування суб'єктів інноваційної діяльності та розвитку підприємництва у інноваційній сфері.

Процес економічної глобалізації, а також ринкова орієнтація економіки України вимагають приведення в дію взаємозалежних техніко-технологічних, організаційно-економічних та управлінських чинників ефективного освоєння у виробництві науково-технічних досягнень. Інноваційний фактор стає вирішальним для виходу національної економіки з депресивного стану, забезпечення її сталого розвитку, зниження залежності держави від критичного імпорту, підвищення конкурентоздатності вітчизняної продукції і активізації експортної діяльності. Принцип поєднання інвестицій з інноваціями має бути головним принципом реструктуризації економіки України та її регіонів, управління нововведеннями у виробничих структурах тощо.

Незважаючи на створений у минулому потужний науково-технічний потенціал, розповсюдження новин в Україні в умовах адміністративної системи господарювання гальмувалося відсутністю ефективною мотивації, яку створює лише ринкова конкуренція. За кордоном фірми купують науково-технічні розробки (НТР) в комплексі з відповідними технологіями; устаткуванням, „ноу-хау”, матеріалами та інжиніринговими послугами. Вітчизняні науково-дослідні установи (НДУ) поки що не мають достатньої матеріально-технічної бази і досвіду комерційної взаємодії з виробництвом для обслуговування всього інноваційного циклу від ідеї до її комерційного втілення. Тому підприємства змушені купувати на внутрішньому ринку науково-технічної продукції лише ідеї, а потім розробляти технологію, проектувати або купувати відповідне устаткування, освоювати виробництво нової продукції. Це значно збільшує тривалість нововведень і гальмує науково-технічний прогрес [5, с. 19].

В умовах розбудови відкритої економіки чітко виявилось, що низький техніко-технологічний рівень обмежує можливості інтеграції національної економіки у світову економіку. Особливістю сучасного періоду є також те, що колишня централізована система управління нововведенням зруйнована, а ринковий інноваційний механізм формується надто повільно. До того ж в Україні, в останні роки ХХ століття спостерігалися економічна та технологічна криза, зменшення частки п'ятого та четвертого технологічних укладів та зростання долі третього та реліктового складів, що призвело до зниження конкурентоспроможності вітчизняної продукції, втрати Україною позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках. Тому зростає актуальність проблем, пов'язаних із формуванням ефективною інноваційною політики і раціонального інноваційного механізму на всіх рівнях управління національною економікою.

Підприємці повинні усвідомлювати, що управління нововведеннями є серцевиною підприємницької діяльності, необхідною умовою успішного бізнесу, тому що саме нововведення сприяють підвищенню якості і зниженню собівартості продукції, забезпечують її конкурентоспроможність, а відтак й ефективну присутність підприємств та організацій на ринку товарів і послуг. Фахівці мають оволодіти теоретичними основами, методологією та практичними навичками інноваційного менеджменту, усвідомлювати принципи формування та реалізації державної інноваційної політики, особливості організації інноваційної діяльності в регіонах, основні напрями вдосконалення інноваційної діяльності в окремих галузях економіки, навчитися самостійно вирішувати інноваційні завдання від прогнозування нововведень до їх комерційного використання у підприємницьких структурах.

Актуальність формування та постійного вдосконалення національних системи управління нововведеннями зумовлена місцем, яке посідає НТП у житті суспільства, особливо в період економічних трансформацій

По-перше, НТП забезпечує інтенсивний розвиток виробничих сил і підвищення техніко-економічного рівня продукції; розширює можливості варіювання ресурсами і послаблює залежність розміщення продуктивних сил від природних умов; дозволяє підвищити можливості імпортозаміщення і збільшити експортний потенціал держави.

По-друге, перехід економіки України до ринку, усвідомлення ресурсних та екологічних обмежень, орієнтація на світовий ринок викликає нагальну необхідність сполучення інвестицій з

інноваціями, оскільки застосування застарілих рішень обертається значними збитками і втратою конкурентоздатності національної економіки.

По-третє, централізований механізм управління НТП в Україні демонтований, тоді як виробничо-економічні системи поки що не мають достатньої рефлексії до нововведень. Попередній розвиток виробничо-економічних систем на переважно екстенсивній основі призвів до консервації застарілих виробничих процесів, деградації якості продукції. Переорієнтація на нові соціально-економічні пріоритети обумовлює необхідність узгодженого регулювання НТП на всіх рівнях управління, переміщення центру ваги управління нововведеннями на виробничий рівень.

Інновація – це, по-перше, успішне комерційне використання і виконання нових ідей, знань і технологій, а по-друге – процес перетворення нової ідеї в безпосередній соціально-економічний ефект.

Участь підприємств у здійсненні інновацій може приймати різні форми: придбання прогресивних машин, обладнання та програмного забезпечення; виконання внутрішніх досліджень і розробок, які ще називають власними, є творчою роботою, яка здійснюється всередині підприємства для створення ним основних знань і їх використання для розробки нових або значно удосконалених продуктів і процесів; навчання та підготовку персоналу як на власному підприємстві, так і за його межами, здійснення процедур та технічної підготовки до запровадження нових або значно удосконалених продуктів і процесів, які ще не були ніде представлені; ринкове запровадження інноваційних продуктів та послуг; придбання зовнішніх знань, результатів їх виконання у інших компаній; придбання або ліцензування патентів і не патентованих винаходів, ноу-хау у інших організацій. Будь-який з обраних підприємством інноваційних шляхів розвитку потребують вкладання капіталу, але ні держава, ні вітчизняні підприємці не здатні забезпечити належний рівень фінансування. Крім того, якщо запровадження будь-яких інноваційних технологій і веде до збільшення прибутку конкретного підприємства, то незадовільним залишається обернений зв'язок – немає залежності між збільшенням обсягу продажу приватними компаніями і зростанням фінансування здійснюваних ними досліджень і розробок.

Незважаючи на те, що Україна за певними факторами має низку переваг на європейській арені (спрощена система оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва – закон "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності"), сучасна українська дійсність характеризується високим рівнем нестійкості, втручанням держави при наявності нестабільності й недостатності економічного протекціонізму, несформованістю ринкових механізмів [6]. Також варто відмітити відсутність пріоритетних напрямків.

Основними проблемами інноваційного розвитку в Україні є:

- відсутність коштів фінансування інноваційних змін;
- інноваційна державна політика певною мірою гальмує вирішення конкретних економічних проблем регіонів, через відсутність чіткої спрямованості і налагодженої нормативної бази;
- невідповідність між рівнем впровадження інновацій та фінансуванням нових досліджень та розробок;
- відсутність глобальної конкретної стратегії, що передбачала раціональне і загальновигодне використання всіх ресурсів, перспектив розвитку і новітніх технологій;
- недостатнє інформаційне забезпечення інноваційних процесів. Заходи активізації інноваційної діяльності в Україні на сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки, які варто застосувати:
 - розширення джерел фінансування на забезпечення не лише самого дослідження та впровадження інновацій, а і на підготовку фахівців;
 - нова якісна організація взаємозв'язків як між інноваційними структурами і підприємствами, так і між представниками малого бізнесу та органами державної економіки;
 - державна мотивація і стимулювання, законодавчі зміни щодо пільг, практика кредитів, зменшення міграції науковців;
 - переймання досвіду у інших держав (США, Японія), співробітництво з іноземними підприємствами, обмін досвідом.

Для розвитку підприємництва необхідна належна фінансова база, яку в ринкових умовах доцільно формувати не лише за рахунок методів прямого фінансування, а й на основі використання таких опосередкованих важелів, як податки. В Україні податкове стимулювання підприємництва впродовж усіх років незалежності було недостатньо ефективним, а отже, не приносило очікуваних результатів. Саме тому залучення передового зарубіжного досвіду для активізації податкового стимулювання розвитку підприємництва нині є особливо важливою проблемою, яка потребує системного вивчення та вирішення.

Податкова політика, застосовуючи ті чи інші податкові інструменти, може запобігти розвитку підприємництва в країні, а може і посприяти та стати важливим стимулом для детінізації окремих галузей бізнесу національної економіки. Ключовою проблемою діючої системи оподаткування в Україні є надмірне податкове навантаження на платників податків різних сфер підприємництва. Аналіз світового досвіду свідчить, що практично в усіх розвинутих країнах держава бере активну участь у формуванні та розвитку підприємницької діяльності, підтримці найбільш доцільних та ефективних її напрямів. Навіть у таких країнах, де склалися вікові традиції приватного підприємництва, малий бізнес

потребує такої підтримки й одержує її на основі державних програм підтримки підприємництва. Одні країни з розвинутою ринковою економікою мають розгалужену та чітко усталену систему державної підтримки бізнесу (США, Японія, Німеччина, Франція), а в інших подібна система знаходиться у стадії становлення чи розвитку. Однією з функцій податку є стимулююча, однак в Україні переважають фіскальна та контролююча. Стимулювання розвитку економіки у цілому і підприємницької діяльності зокрема як однієї з основних ланок доходів бюджету повинно знаходити своє першочергове відображення у сфері податкової політики. Проблема діючої системи оподаткування України полягає у тому, що наявний великий податковий тиск на платників податків, у тому числі і підприємців, а особливо це актуально для малих підприємств (далі – МП).

Досвід розвинених країн у вирішенні податкових проблем у формуванні і проведенні збалансованої податкової політики доводить, що вона може як гальмувати, перешкоджати розвитку підприємництва в державі, так і навпаки – допомагати, бути важливим стимулом детінізації сфери підприємництва [7].

Розрізняють такі форми податкового стимулювання розвитку бізнесу країн світу [8]:

- спрощена система обліку та звітності;
- зниження ставок прибуткового податку;
- звільнення від сплати податку на додану вартість (далі – ПДВ) та застосування диференційованих ставок;
- стимулювання інвестицій у капітальні активи;
- надання податкових канікул новоствореним підприємствам;
- стимулювання витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (далі – НДДКР).

У докризовий період можна було спостерігати, як більшість країн ЄС знижували його базову ставку, щоб залучити якомога більші обсяги капіталу. Під час різкого погіршення економічної кон'юнктури лише декілька країн ЄС зменшили ставку оподаткування прибутку (табл. 1).

Таблиця 1

Ставки податку європейських країн

Назва країни	Ставка податку на додану вартість, %	Ставка податку з доходу фізичних осіб, %	Ставка податку на прибуток, %
Австрія	20	50	25
Бельгія	21	53,7	34
Болгарія	20	10	10
Великобританія	17,5	50	28
Греція	23	45	24
Данія	25	51,5	25
Іспанія	18	43	30
Італія	20	45,2	31,4
Кіпр	15	30	10
Латвія	21	26	15
Литва	21	15	15
Люксембург	15	39	28,6
Мальта	18	35	35
Нідерланди	19	52	25,5
Німеччина	19	47,5	29,8
Польща	22	32	19
Румунія	19	16	16
Угорщина	25	40,6	20,6
Франція	19,6	45,8	34,4
Швеція	25	56,4	26,3

Джерело: розроблено за даними джерела [9]

Необхідно відмітити, що зарубіжний досвід формування і використання на підприємстві податкового стимулювання інноваційного розвитку бізнесу представляє значний інтерес у теоретичному і практичному плані, однак проведені дослідження практиками мають максимально враховувати особливості розвитку і становлення економіки України на сучасному етапі.

Висновки з проведеного дослідження. Для подальшого покращення інноваційного бізнес-клімату та подолання корупції в Україні потрібно вдосконалити механізм та податкове навантаження

щодо справляння єдиного податку та низки інших податків у системі оподаткування суб'єктів малого бізнесу. Так, наприклад, для активізації інвестиційної та інноваційної діяльності необхідно вдосконалити діючий механізм, що визначений перехідними положеннями ПКУ, впровадити стимулюючу модель податку на прибуток із відповідним механізмом його адміністрування. За прикладом європейських країн увести диференційну ставку для прибутку, що реінвестується в операційну та інвестиційну діяльність суб'єкта; диференціювати ставки ЄСВ по видах та обсягах діяльності суб'єктів підприємницької діяльності – фізичних осіб, дозволити суб'єктам і та її груп „єдиноплатників” здійснювати господарські відносини з юридичними особами, при цьому зобов'язати всіх суб'єктів підприємницької діяльності фіксувати доходи через реєстратор розрахункових операцій (РРО) для чіткого контролю обсягів господарської діяльності.

Література

1. Андрушків Б. М., Кирич Н. Б., Погайдак О. Б. Інноваційна діяльність підприємств та організацій як метод стабілізації економіки регіонів України. *Вісник економічної науки України*. 2009. №1 (15). С. 23-25.
2. Маслак О. О., Дорошкевич К. О. Чинники впливу на інноваційну діяльність промислових підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2017. Вип.22. С. 269-274.
3. Михайловська О. В. Світовий досвід державної підтримки інноваційних процесів. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 11. С. 101-109.
4. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV у редакції Закону від 08.09.2011 р. № 3715-VI: URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/40-15?oprd=1>. (дата звернення: 25.02.2018).
5. Желізняк Р. Й. Податкове стимулювання інноваційної діяльності підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Львів, 2015. 21 с.
6. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV у редакції Закону від 26.11.2016 р. підстава 15-40-19. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/> (дата звернення: 02.03.2018).
7. Taxation trends in the European Union. European Commission. Taxation trends in the European Union URL: <http://ec.europa.eu/> (дата звернення: 02.03.2018).
8. Міжнародна практика застосування спрощених (спеціальних) режимів оподаткування малого підприємництва та необхідність її адаптації й застосування в Україні. Матеріали аналітичного центру "Академія". URL: <http://www.academia.org.ua/> (дата звернення: 25.02.2018).
9. *Global innovation index 2016*. URL: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator> (дата звернення: 25.02.2018).

References

1. Andrushkiv, B.M., Kyrych, N.B. and Pohaidak, O.B. (2009), "Innovative activity of enterprises and organizations as a method of stabilizing the economy of regions of Ukraine", *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, no. 1 (15), pp. 23-25.
2. Maslak, O.O. and Doroshkevych, K.O. (2017), "Factors influencing the innovation activity of industrial enterprises", *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 22, pp. 269-274.
3. Mykhailovska, O.V. (2015), "World experience of state support of innovative processes", *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 11, pp. 101–109.
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2002), The Law of Ukraine "About innovation activity", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/> (access date February 25, 2018).
5. Zhelizniak, R.Y. (2015), "Tax stimulation of innovation activity of enterprises", Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ.), 08.00.08, Lviv, Ukraine, 21 p.
6. The Verkhovna Rada of Ukraine, The Law of Ukraine "On the Principles of State Regulatory Policy in the Field of Economic Activities", available at: <http://rada.gov.ua/> (access date March 02, 2018).
7. "Taxation trends in the European Union. European Commission. Taxation trends in the European Union", available at: <http://ec.europa.eu/> (access date March 02, 2018).
8. "International practice of simplified (special) tax treatment of small business and the necessity of its adaptation and application in Ukraine", Materials of the Analytical Center "Academy", available at: <http://www.academia.org.ua/> (access date February 25, 2018).
9. "Global innovation index 2016". available at: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator> (access date February 25, 2018).

Стаття надійшла до редакції 14.03.2018 р.

Рецензент: д.е.н., професор Тернопільського національного економічного університету П.Р. Пуцентейло